

Tocqueville en de huidige stand van zaken in Amerika -5

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2018

Macht van het volk

“In Amerika benoemt het volk degene die de wet maakt en degene die deze wet uitvoert; zelf vormt het de jury die inbreuken op de wet straft. De instellingen zijn niet alleen in hun principe democratisch, maar ook in al hun toepassingen; zo benoemt het volk *rechtstreeks* zijn vertegenwoordigers en kiest het die in het algemeen *elk jaar*, om hun afhankelijkheid van het volk nog vollediger te maken. Het is dus werkelijk het volk dat leidt en, hoewel het staatsbestel representatief is, is het overduidelijk dat de meningen, de vooroordelen, de belangen en zelfs de hartstochten van het volk geen blijvende belemmeringen kunnen tegenkomen die verhinderen dat deze de dagelijkse gang van zaken in de samenleving beïnvloeden. In de Verenigde Staten regeert, evenals in alle landen waar het volk heerst, de meerderheid namens het volk.” (191)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Associaties

- Spontane zelforganisatie die uiteindelijk kan leiden tot politieke representatie. (209)
- De associatie is een belangrijk wapen tegen macht van de meerderheid maar i.t.t. Europa na de Franse revolutie gebruiken of propageren ze geen geweld.
- Er is vrijheid en men weet dat men de meerderheid niet vertegenwoordigt dat maakt dat men voorzichtig is zegt Tocqueville. Twijfel of de overheid wel de meerderheid vertegenwoordigt zijn daarmee een bron van verzet. (wij spreken namens het monddood gemaakt volk)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Directe volksraadpleging vandaag de dag

In de Amerikaanse staten worden veelvuldig referenda gehouden. In dit opzicht is vooral Californië, met ongeveer 36.500.000 inwoners een toonbeeld van aanhangers van de directe democratie. Gelijktijdig met de presidentsverkiezingen van 4 november 2008 konden burgers in 35 staten op in totaal 153 wetsvoorstellen (onder andere over legalisering van het homo-huwelijk) stemmen. Daarvan waren er 61 burgerinitiatieven. Referenda vinden ook vaak plaats op provinciaal en lokaal niveau. Bron

<https://focusnamerica.net/politieke-structuur-vs/>

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Grenzen aan de verlichting

Tocqueville lijkt juist de grenzen van de verlichting te zien in Amerika en vindt ze daarin realistisch;

- Niet iedereen kan verlicht worden. (217)
- Daarbij hebben hoge klassen soms minder het algemeen belang voor ogen dan de lagere. (218)
- Democratie bevordert verlangens en afgunst. Daardoor wordt niet altijd degene gekozen die het verdient. (218 en 232, 242)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Democratie is beste optie, maar geen paradijs

Over de redelijkheid van de meerderheid (246)

“Dat is vaak waar: een democratie heeft weliswaar meer kans zich te vergissen dan een koning of een verbond van edellieden, maar zij heeft ook meer kans tot de waarheid terug te keren als zij eenmaal het licht ziet, omdat er in het algemeen in een democratie geen belangen zijn die tegen dat van het grootste aantal en tegen de rede ingaan.”

Over Zuid-Amerika (247)

“Het volk dat dit mooie deel van het halfrond bewoont, lijkt hardnekkig bezig te zijn zich de eigen ingewanden uit te rukken; niets kan het ervan afhouden. Uitputting doet het tijdelijk verpozen en de verpozing brengt het weldra tot nieuwe razernij. Als ik het beschouw in deze wisselende toestand van ellende en misdadigheid, ben ik geneigd te denken dat het despotisme voor dit volk een weldaad zou zijn. Maar deze twee woorden mogen in mijn denken nooit samen voorkomen.”

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Democratie en internationale contacten

Democratie bevordert gezond verstand, maar dat werkt niet zo goed in internationale betrekkingen. (blz. 250)

Brexit, handelsoorlogen en dergelijke lijken dit te bevestigen, maar het gaat ook wereldwijd beter nadat er meer democratie is gekomen.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Ontsporingen van de democratie 1-Tirannie van de meerderheid

- Centralisatie; volk herkent zelf de neiging tot anarchie maar niet die tot horigheid. De roep om centrale macht hoort bij de democratie zoals geweld tegen centrale macht hoort bij een despoot of monarch.(721)
- Gelijkheid hoort ook bij de democratie en kan leiden tot dwang. Dwang van de meerderheid.
- Er is een rusteloosheid die aanzet tot Piggelmee-gedrag.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Ontsporingen van de democratie 2-Mild despotisme

Wanneer T. schrijft is er al wel bij meer mensen een idee van de dreiging van een ontsporing van de stem van het volk, (Madison) maar zoals Jefferson zei; :

- 'In ons staatsbestel is de uitvoerende macht niet het enige en wellicht niet het belangrijkste voorwerp van mijn zorg. De tirannie van de wetgevers is momenteel het meest te duchten gevaar en zal dat nog heel wat jaren blijven. De tirannie van de uitvoerende macht zal ook wel komen, maar pas later.' *Brief van Jefferson aan Madison, 15 maart 1789. (blz 283)

Mild despotisme is een meerderheid die in instituties en ambtenarij onder het mom van 'het goede' dwang oplegt aan het volk.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5

Persvrijheid

In een land waar het dogma van de volkssoevereiniteit openlijk heerst, is censuur niet alleen een gevaar, maar bovendien een grote absurditeit.

Wanneer men aan iedereen een recht verleent om de samenleving te regeren, moet men er ook van uitgaan dat iedereen in staat is te kiezen uit de verschillende opinies die zijn tijdgenoten in beweging brengen en zich een oordeel te vormen over de verschillende feiten waarvan de kennis hem kan leiden.

De soevereiniteit van het volk en de vrijheid van de pers zijn twee zaken die volstrekt met elkaar samenhangen; censuur en algemeen kiesrecht zijn daarentegen twee zaken die elkaar tegenspreken en elkaar niet lang zullen verdragen in de politieke instellingen van één en hetzelfde volk. Onder de twaalf miljoen mensen die op het grondgebied van de Verenigde Staten leven, is er *niemand* die ooit geprobeerd heeft de vrijheid van de pers aan banden te leggen. (200)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-5